

Álit

í

løgtingsmáli nr. 124/2018: Uppskot til lögtingslóg um fimta útbjóðingarumfar til leiting eftir og framleiðslu av kolvetni

Landsstýrismaðurin í uttanríkis- og vinnumálum, Poul Michelsen, hevur lagt málið fram 7. mars 2019, og eftir 1. viðgerð 14. mars 2019 er tað beint Vinnunevndini.

Nevndin hevur viðgjørt málið á fundi 2., 10. og 24. apríl 2019.

Undir viðgerðini hevur nevndin havt fund við FOÍB, Oljuvinnufelagið og landsstýrismannin í vinnumálum saman við Jarðfeingi.

Undir viðgerðini hevur nevndin býtt seg í ein meiriluta og ein minniluta.

Meirilutin (Björt Samuelsen, Jørgen Niclasen, Bjarni Hammer, Ingolf S. Olsen, Bjørn Kalsø og Jákup Mikkelsen) hevur hesar viðmerkingar:

Uppskotið gevur loyvi at fara undir fimta útbjóðingarumfar í leiting eftir og framleiðslu av kolvetni. Í hesum føri er talan um eitt øki í Hetlandsrennuni, ið er 9.418 km² til stóddar og liggur fram við bretska markinum.

Ætlanin er at fara undir hetta útbjóðingarumfar, samstundis sum 32. útbjóðingarumfar verður á bretska økinum. Á henda hátt fáa oljufeløgini móguleika at bjóða upp á eitt samhangandi øki, tvørtur um markið.

Loyvistreytirnar verða broyttar nakað, soleiðis at hesar í størri mun líkjast teimum bretsku. Eitt endamál við hesum er, at eisini smærri oljufeløg hava móguleika at vera við í leitingarumfarinum. Í hesum sambandi verður skotið upp at strika kravið til oljufeløg um at rinda til kolvetnisgransking og førleikamenning. Nevndin hevur ivast í, hvørt hetta er rætt, men staðfestir, at tað kortini ikki koma pengar inn, so leingi sum millum lítil og eingin áhugi er fyri føroyska økinum. Vert er her at gera vart við, at hetta bert verður galdandi fyri hetta útbjóðingarumfar, og kunnu treytirnar broytast til næsta umfar.

Reglur, ásettar í skattalóggávuni, verða tó ikki broyttar. Umsøklarar skulu rinda eitt umsóknargjald, tá søkt verður um loyvi til leiting eftir og framleiðslu av kolvetni. Harafturat skulu loyvishavarar, tá teir hava fingið loyvi, rinda eitt árligt víddargjald og gjald til kanning av umhvørvisárinum. Gjaldið verður roknað eftir stóddini á tí øki, sum er fevnt av loyvinum.

Framleiðslan kemur undir ein partafelagsskatt, sum er 27%, umframt ein serskatt. Samlaði landskassaparturin fer við hesari skipan ikki upp um 56,2%. At taka framleiðslugjaldið burtur lækkar marginals-kattatrustið á eitt oljufelag, sum framleiðir kolvetni í føroyskum øki, við 0,9%; frá 57,1% niður í 56,2%.

Áhugin fyri at leita eftir olju í føroyskum øki hevur verið sera avmarkaður seinastu mongu árinum. Mett verður tó, at við tillagingum og samskipan við oljuleiting bretsku megin markið, fer áhugin at vaksa.

Umráðandi er at oljumyndugleikin, í sambandi við latin loyvi, hevur fingið til vegar greiðar metingar um avleiðingar, kolvetnisvirksemið kann hava fyri sigling, fiskiskap og aðrar vinnur, náttúru-, umhvørvis- og onnur samfelagsáhugamál.

Í viðmerkingunum verður víst á hetta, at oljufeløg hava eina almenna skyldu at geva føroyingum móguleika at bjóða uppá arbeiði. Nevndin leggur dent á, at myndugleikarnir eiga, so væl sum til ber, at tryggja, at føroyskar fyrirkur fáa móguleika at bjóða uppá alt arbeiði í sambandi við oljuleiting og útvinning í føroyskum øki.

Við hesum viðmerkingum tekur meirilutin undir við málinum, og mælir Løgtinginum til at samtykkja uppskotið.

Minnilutin (Jógvan Skorheim) hevur hesar viðmerkingar: Tað er einki mark fyri, hvussu landsstýrið ger mun á føroyskari vinnu og so útlenskari. Meðan fiskivinnan er endavend við eitt nú uppboðssølu, menningarkvotum, útihýsing av útlenskum eigarum, anti-trust, hægri gjøldum og øðrum, so fer landsstýrið við hesum uppskotinum í gongd við at lívga aðra vinnu við útlenskum eigarum. Við hesum uppskotinum blakar mann øll prinsipp fyri borð í royndini at fáa stórar útlenskar fyrirkur hendanvegin, har krøvini til teirra íkast til okkara vælferðarsamfelag als ikki eru til staðar.

Verður olja funnin, sum vit øll vóna, fara vit at fáa heimsfevnandi fyrirkur hendan vegin at útvinna olju. Tey hava eina fíggarorku, sum ikki kann samanberast við nakra føroyska fyrirku. Fyrirkurnar eru so stórar, at tað verður trupult við verandi eftirliti at hava nakran móguleika at eftirkanna, um alt er rætt uppgivið. Líkindini fyri, at samfelagið fær rætta samfelagsíkastið, eru als ikki til staðar. Tí er tað ein nógv einfaldari og rættari loysn, at feløgini heldur gjalda ein prosentpart í krónum fyri hvønn litur, tey útvinna.

Tá seinasta útbjóðingarrunda varð gjørd, upplýsti landsstýrismaðurin, at tað hevði sera stóran týðning fyri oljuvinnuna, at karmarnir vóru tryggir. Upplýst bleiv, at oljuvinnan hugdi eftir politiska landslagnum og sá eina styrki í, at oljulóggávan ikki var broytt nevnivert síðani byrjan. Í lötuni verður borað í økinum, sum verður kallað Black Rock, sum er bert 2 kilometrar frá føroyska markinum. Verður olja funnin har, verður áhugin fyri økinum hesumegin markið uttan iva sera stórir. Tí er tað skeivt at avtaka royalty nú, tí verður olja funnin, verður tað ikki royalty, ið verður avgerandi fyri, um feløgini koma hendanvegin.

So seint sum í 2017 segði landsstýrismaðurin, at tað hvørki ger til ella frá, um oljuvinnan rindar nøkur fá prosent í royalty. Landsstýrismaðurin upplýsti, at tað er einki felag, sum hevur sagt nei takk orsakað av tí skipan, ið hevur verið galdandi. Eisini segði hann, at tey høvdu heldur ikki fatan av, at tað verður nakað felag, sum í framtíðini fer at krevja, at vit gera nakrar broytingar, hvørki í royalty, skatti ella viðvíkjandi kaikanti.

Arbeiðshátturin hjá samgonguni er undranarverdur. Meðan føroyska vinnulívið verður knokkroytt, velur samgongan at geva leyst til stórar útlenskar fyrirkur á oljuøkinum.

Sjálvstýri tók stig til verandi oljulóggávu og vil halda fast í teimum prinsippum, ið hava verið grundarlag fyri hesum økinum. Minnilutin heldur, at verandi treytir viðvíkjandi royalty framhaldandi eiga at verða galdandi, og tekur tí ikki undir við málinum, men mælir Løgtinginum til at fella uppskotið.

Vinnunevndin, 29. apríl 2019

Bjørt Samuelsen
formaður

Jørgen Niclasen
næstformaður

Bjarni Hammer

Ingolf S. Olsen

Bjørn Kalsø

Jákup Mikkelsen

Jógvan Skorheim